

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Fort de Pol, Zutphen

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

20 februari 2013 / rapportnummer 1267-115

1. Oordeel over het MER

Burgemeester en wethouders van Zutphen hebben het noord-westelijk deel van industrieterrein de Mars, de voormalige stortplaats Fort de Pol, gesaneerd en willen het ontwikkelen tot industrieterrein voor bedrijvigheid in hogere milieucategorieën. Voor deze ontwikkeling wordt een bestemmingsplan vastgesteld. Dit bestemmingsplan maakt ook de aanleg van een (container)haven en een laad- en loskade mogelijk, op een locatie langs het Twentekanaal, nabij de aansluiting op de IJssel. De gemeenteraad van Zutphen is bevoegd gezag.

De Commissie¹ is van mening dat op enkele onderwerpen essentiële informatie in het MER ontbreekt om het milieu een volwaardige rol te laten spelen in de besluitvorming over het bestemmingsplan.

Voor de volgende onderdelen ontbreekt in het MER nog informatie:

- De maximale hoeveelheid (vracht)verkeersbewegingen van en naar het plangebied en de beschrijving van de effecten daarvan op natuur. Op basis van de informatie in het MER constateert de Commissie dat er een onderschatting van het aantal verkeersbewegingen ten gevolge van het voornemen is, waardoor milieueffecten in het MER mogelijk onderschat zijn.
- Uit het MER blijkt dat het voornemen de volgende gevolgen heeft voor het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel' en de ecologische hoofdstructuur (EHS):
 - een toename van stikstofdepositie op reeds overbelaste habitattypen;
 - een toename van geluidbelasting op delen van de uiterwaarden.

In het MER wordt volgens de Commissie niet aannemelijk gemaakt dat aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden naast het plangebied uitgesloten kan worden. Daarnaast ontbreekt een onderbouwing of het voornemen past binnen het 'niet-zij' regime van de provincie voor de EHS.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Onderbouwing van scheeps- en vrachtwagenbewegingen

In het MER moeten de effecten worden beschreven van de maximale mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. In het MER is onvoldoende onderbouwd dat dit ook gebeurd is. Op basis van de uitgangspunten voor de containerterminal in bijlage 3 van het akoestisch onderzoek is het niet duidelijk waarom er in het MER is gerekend met 50% schip/schip overslag en schip/vrachtwagenoverslag. Deze aanname wordt in het MER nergens onderbouwd. Afhanke-

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

lijk van de functie van de haven kan er ook meer per as vervoerd worden. Om de maximale gevolgen van het bestemmingsplan inzichtelijk te maken moet uitgegaan worden van een scenario waarbij een maximaal aantal containers (dus 100%) per as vervoerd wordt.

Gezien het feit dat alle verkeersbewegingen praktisch geheel via de nieuwe N348 afgehandeld zullen gaan worden of binnen het industrieterrein blijven, zijn er geen significante negatieve effecten bij woningen en andere gevoelige bestemmingen te verwachten maar zijn de effecten op natuur mogelijk wel onderschat.

De Commissie adviseert de maximale effecten op natuur (stikstofemissie/verstoring) te bepalen aan de hand van het maximale aantal verkeersbewegingen. Ga daarbij uit van het scenario waarbij 100% van de containers per as vervoerd zullen worden.

2.2 Effecten op Natura 2000-gebieden, Passende beoordeling

2.2.1 Toename van stikstofdepositie

In het MER/Passende beoordeling zijn de effecten van de alternatieven op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel' beschreven en beoordeeld. Daaruit blijkt dat op de groeiplaatsen van stroomdalgraslanden de kritische depositiewaarde van het habitatype in de huidige situatie al wordt overschreden. Deze overschrijding wordt als gevolg van het plan vergroot met maximaal 3 mol/ha/jr. In cumulatie met overige autonome ontwikkelingen rondom het plangebied zal de toename maximaal 5 mol/ha/jr bedragen.

Ondanks deze overschrijding wordt geconcludeerd dat significant negatieve effecten op stroomdalgraslanden door de marginale verhoging van stikstofdepositie door het plan zijn uitgesloten. De redenen hiervoor zijn:

- Langs de IJssel komen geen voedselarme, slecht gebufferde zandgronden voor, maar gronden die steeds weer onder invloed staan van rivierwater (sedimentatie van kalkrijk zand en klei), waardoor een goede buffering van de bodem plaatsvindt en verzuring wordt tegengegaan.
- Er is jaarrond extensieve begrazing door paarden en runderen.
- Op basis van de Ecotopenkartering (DID, Rijkswaterstaat) wordt aangenomen dat de overstromingsfrequentie ter plaatse één keer in de twee jaar bedraagt. Deze invloed is voldoende voor de ontwikkeling van stroomdalgraslanden.
- De achtergronddepositie zal in de periode 2015–2020 naar verwachting met 100 mol/ha/jr dalen. De achtergronddepositie zou dan al na iets langer dan een jaar onder de kritische grens belanden.²

In situaties als deze, waar in de huidige situatie de kritische depositiewaarde al wordt overschreden, is het van groot belang de huidige staat van instandhouding van de stroomdal-

² De huidige achtergronddepositie is 1370 mol/ha/jr en de kritische grens is 1250 mol/ha/jr.

graslanden te beschrijven. Deze ontbreekt in het MER en in de Passende beoordeling. Als die ongunstig is, dan kan niet zondermeer geconcludeerd worden dat significante gevolgen door buffering en begrazing op voorhand uit te sluiten zijn. In het MER wordt niet aannemelijk gemaakt dat de overstromingsfrequentie en de bufferende werking van de kalkrijke sedimentatie voldoende zijn om de toename van stikstofdepositie met 5 mol per hectare per jaar met zekerheid te mitigeren.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER nader te beoordelen of de verkeerstoename door het voornemen³ zal leiden tot significante gevolgen voor de stroomdalgraslanden van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. Doe dit door de volgende onderwerpen te beschrijven of te onderzoeken:

- de locatie van de stroomdalgraslanden waar de stikstofdepositie door het voornemen toe zal nemen en de overstromingsfrequentie van die stroomdalgraslanden;
- de huidige staat van instandhouding van de betreffende stroomdalgraslanden en, indien de huidige staat van instandhouding ongunstig is, tevens:
- de totale bufferende werking door sedimentatie van kalkrijk materiaal;
- de mitigerende werking door begrazing.

2.2.2 Verstoring door geluid

In de Passende beoordeling en een aparte studie zijn de cumulatieve effecten van industrië-
lawaai, scheepvaartlawaai en het wegverkeerlawaai ten gevolge van Fort de Pol op het Natura
2000-gebied "Uiterwaarden IJssel" en de EHS beschreven. Daaruit blijkt dat het geluidniveau
in een fors deel van de uiterwaarden (EHS en Natura 2000) naast het plangebied toeneemt tot
niveaus >47 dB en dat dit effecten op hiervoor gevoelige soorten kan hebben. Hoewel op dit
moment deze gevoelige soorten niet in het betreffende gebied voorkomen, kan niet gesteld
worden dat er geen effect is omdat het gebied mogelijk ook voor de uitbreiding van het leef-
gebied van doelsoorten geschikt kan zijn.

De instandhoudingsdoelstellingen voor de geluidgevoelige doelsoorten Grote Modderkruiper
en Bever (en voor de mogelijk ook geluidgevoelige Kamsalamander) betreffen echter niet
alleen behoud, maar ook uitbreiding en/of kwaliteitsverbetering van het leefgebied en/of
vergroting van de populatie. Dat brengt de vraag met zich mee of de extra verstoring door
geluidstoename van het voornemen de haalbaarheid van deze uitbreiding en/of kwaliteits-
verbeteringdoelen belemmert.

Over dit effect is de informatie in het MER onvoldoende. In de Passende beoordeling is name-
lijk niet onderbouwd, dat het gebiedsdeel waar extra verstoring optreedt, niet of minder ge-
schikt zou zijn om de verbeterdoelstellingen te realiseren dan andere gedeelten van het Na-
tura 2000-gebied. Bovendien geldt met betrekking tot de bever (waarover in de Passende
beoordeling wordt gesteld, dat deze niet in de uiterwaarden de Mars en Rammelwaard voor-
komt en dat negatieve effecten derhalve zijn uitgesloten) dat de dichtstbijzijnde populaties
zich bevinden in de Gelderse Poort (bij Zevenaar) en in de Duursche Waarden (bij Olst). Tus-
sen deze twee populaties moet uitwisseling kunnen plaatsvinden, door en langs de IJssel, en
dus ook door het aangrenzende uiterwaardengebied.

³ Waarbij het maximale aantal verkeersbewegingen goed onderbouwd is (zie paragraaf 2.1).

Om te beoordelen of verstoring door het voornemen mogelijk significante gevolgen voor de instandhoudingsdoeltellingen van 'Uiterwaarden IJssel' zal hebben adviseert de Commissie in een aanvulling op het MER te beschrijven:

- of het voornemen eventueel effect kan hebben op het bereiken van de verbeterdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied met betrekking tot de specifiek geluidgevoelige soorten.
- of er effecten te verwachten zijn op het functioneren van het aangrenzende Natura 2000-gebied als verbindingzone voor met name de bever.

2.3 Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Het gebied ten noorden van de Pol direct aan de overzijde van het Twentekanaal is onderdeel van de EHS. In het MER ontbreekt een eenduidige beschrijving van de actuele en potentiële kenmerken en waarden van dit deel van de EHS. In het MER wordt op pagina 60 gesproken van "botanisch waardevol grasland" en op pagina 62 wordt het gebied als "weidevogelgrasland" aangemerkt. Voor de EHS ontbreekt informatie over de aantallen en verspreiding van (doel)soorten binnen de EHS. Daarmee ontbreekt in het MER ook een navolgbare afweging welke gevolgen het initiatief op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS heeft.

De Commissie adviseert de effecten van het voornemen op de actuele en potentiële kenmerken en waarden van de EHS te beschrijven. Voor de EHS geldt volgens de Nota Ruimte een 'neen-tenzij' regime. Geef aan hoe het 'neen-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt en of het voornemen hierin past.

3. Aanbevelingen voor het vervolgproces

De opmerkingen in het verdere advies hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

3.1 Meest milieuvriendelijk alternatief

De uitvoering van de stille variant voor de watergebonden bedrijvigheid is aangemerkt als meest milieuvriendelijk alternatief (MMA). De Commissie kan zich hierin vinden, maar ziet wel mogelijkheden om dit meest milieuvriendelijk alternatief verder te optimaliseren door:

- licht- en geluidhinder op gevoelige bestemmingen (waaronder woningen) in de omgeving terug te brengen door de bronnen zo veel mogelijk af te schermen van de omgeving;

- het landschappelijk effect van de terminal te beperken door de stapelhoogte van de containers en kraanhoogte te beperken.⁴
- De Commissie adviseert deze mogelijkheden te onderzoeken en deze informatie bij de toelichting van het uiteindelijke bestemmingsplan te presenteren.

3.2 Gevolgen voor de hoogwaterveiligheid

Voor de langshaven wordt de primaire waterkering aangepast. In het MER ontbreekt een beschrijving van de mogelijke gevolgen van de aanleg van de haven voor de stabiliteit van de waterkering. In het ontwerp bestemmingsplan is aangegeven dat er een studie is uitgevoerd naar de effecten van de herschikking van Fort de Pol op de stabiliteit van de primaire waterkering en de veiligheid (overstromingsrisico) van het achterliggende gebied.

- In het MER ontbreken de bevindingen en de conclusies van deze studie. Om een compleet beeld van de gevolgen van het voornemen op de waterkering en het overstromingsrisico te krijgen, adviseert de Commissie deze studie alsnog samen met het MER bij de besluitvorming over het bestemmingsplan te betrekken.

⁴ Enkele omwonenden geven in hun zienswijzen aan dat de visuele invloed van de bedrijvigheid op de groene omgeving (IJssel en uiterwaarden) door de hoogte van de machines en stapelen van containers strijdig is met de afspraken omtrent beperkte bouwhoogten.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: College van Burgemeester en Wethouders van Zutphen

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van Zutphen

Besluit: vaststellen of wijzigen van het bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: C4, D12.1
plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: de ontwikkeling van een voormalige stortplaats tot een nieuw industrieterrein en de aanleg van een (container)haven en een laad- en loskade mogelijk

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 25 april 2002

richtlijnenadvies uitgebracht: 10 september 2002

richtlijnen vastgesteld: 28 juni 2012

kennisgeving MER in de Staatscourant van: 24 oktober 2012

ter inzage legging MER: 25 oktober tot en met 5 december 2012

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 6 november 2012

voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 20 februari 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. B. Barten (werkgroepsecretaris)

dr. G.J. van Blokland

ir. C. van der Giessen

ir. W.H.A.M. Keijsers

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

drs. B. Korf

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Omdat de Commissie niet is geraadpleegd bij de voorbereiding op het MER heeft ze een locatiebezoek afgelegd om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- plan-MER Fort de Pol, gemeente Zutphen, september 2012
- Bestemmingsplan Fort de Pol, 120301001, oktober 2012

De Commissie heeft kennis genomen van 6 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 8 januari 2013 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Fort de Pol, Zutphen

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht
T 030 - 234 76 66
F 030 - 233 12 95
E mer@eia.nl
w www.commissiemer.nl

